

A Kúria

Jogegységi Panasz Tanácsának

jogegységi hatályú határozata

Az ügy száma: Jpe.II.60.060/2023/7.

A felperes: a felperes neve

(a felperes címe)

A felperes képviselője: KPM Ügyvédi Iroda

(a felperes képviselőjének címe,

eljáró ügyvéd: Dr. Petrovics Bálint)

Az alperesek: az I. rendű alperes neve

(az I. rendű alperes címe)

a II.rendű alperes neve

(a II. rendű alperes címe)

A per tárgya: kölcsön megfizetése

A jogegységi panaszt benyújtó fél:

a felperes

A jogegységi panasszal támadott határozat száma:

Gfv.30.232/2023/3. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria megállapítja, hogy a Gfv.30.232/2023/3. számú, jogegységi panasszal támadott ítélete jogkérdésben eltért a Pfv.22.146/2017/8. számú, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett ítélettől.

Az eltérés indokolt volt, ezért a Kúria a Gfv.30.232/2023/3. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A Kúria a bíróságokra nézve kötelező jogértelmezésként megállapítja, hogy az azonos jogi alapon nyugvó, korábban perben vagy fizetési meghagyásos eljárásban nem érvényesített további követelés elévülését a korábbi részkövetelésre irányuló igényérvényesítés nem szakítja meg.

A Kúria Pfv.22.146/2017/8. számú ítéletének ezzel ellentétes jogértelmezése és a hasonló tartalmú határozatai a továbbiakban kötelező erejüként nem hivatkozhatók.

A jogegységi panasz eljárásban megfizetett illetéket az állam viseli.

A Kúria elrendeli a határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

A határozat ellen jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A jogegységi panasz alapjául szolgáló tényállás

[1] Az alperesek mint adósok 2008. augusztus 1-jén deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek a felperes jogelődjével mint hitelezővel. A hitelező a kölcsönszerződést felmondta, amely felmondás 2012. március 1-jén hatályosult, így a követelés ezen a napon esedékessé vált. Ez a nap egyben az elévülés kezdő napja is. Ezt követően a hitelező a szerződésből eredően fennmaradt – számítása szerint a felmondás napján 6.017.066 forint összegű – követelését 2014. március 14-én a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 328. §-a szerint a felperesre engedményezte.

[2] Az alperesek a fenti jogviszonyból eredő fizetési kötelezettségüknek nem tettek eleget, ezért a felperes 2017. október 20-án a teljes követeléséből 170.000 forint tőke és járulékai erejéig fizetési meghagyásos eljárást kezdeményezett. A kibocsátott fizetési meghagyás mindkét alperessel szemben jogerőre emelkedett 2017. november 29-én.

[3] Az alperesek a fennmaradó fizetési kötelezettségüknek a továbbiakban sem tettek eleget. A felperes ezért 2021. december 20-án fizetési meghagyás kibocsátását kérte, amely

eljárás az alperesek ellentmondása folytán perré alakult. A perben a felperes az alpereseket 5.558.914 forint tőke és járulécai megfizetésére kérte kötelezni.

Az első- és másodfokú ítélet

[4] Az elsőfokú bíróság az alperesek többirányú – a többi között elévülésre alapított – védekezésére tekintettel a felperes keresetét elutasította. Döntését arra alapította, hogy az engedményezésről szóló értesítés – annak tartalmi hiányosságai miatt – nem volt alkalmas az elévülés megszakítására. Ebből következő álláspontja szerint a 2012. március 1-jei esedékesség és az igényérvényesítés között eltelt idő alatt az elévülés bekövetkezett.

[5] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Megítélése szerint az engedményezésről szóló értesítés nem szenvedett az alperesek által állított tartalmi hiányosságokban, így alkalmas volt az elévülés megszakítására. Erre tekintettel viszont azt állapította meg, hogy az engedményezésről szóló értesítés és a per alapjául szolgáló fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem előterjesztése közötti időben az elévülési idő eltelt. Ehhez képest – figyelemmel a Kúria Pfv.21.733/2018/4. számú ítéletében foglaltakra és a 6/2022. Jogegységi határozat (a továbbiakban: JEH) [11] bekezdésében írt legfőbb ügyészi véleményre – a felperes jogi álláspontjától eltérően, úgy foglalt állást, hogy a 2017. évben az alperesekkel szemben kezdeményezett fizetési meghagyásos eljárás az adott perben érvényesített követelést tekintve nem volt alkalmas az elévülés megszakítására, mert az e perben érvényesített követelés annak az eljárásnak nem volt tárgya. A Kúria Pfv.21.733/2018/4. számú ítéletének [20] bekezdését idézve („A korábbi perben tett jogfenntartás nem minősül az igény bírósági úton történő érvényesítésének sem,...”) kitért arra is, hogy a perindítás ebben az esetben is csak arra az összegre eredményezi az elévülés megszakítását, amelyre a pert megindították. A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 346. § (5) bekezdésében írtak szerint kifejtette, hogy a Kúria Pfv.22.146/2017/8. számú közzétett eseti döntésében foglaltakat nem tartotta követhetőnek, mert a Kúria abban az ügyben eltérő perjogi helyzetben foglalt állást az elévülés kérdésében.

A Kúria jogegységi panasszal támadott határozata

[6] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben a Pp. 346. § (5) bekezdésének, 367. § (1) bekezdésének, a fizetési meghagyásos eljárásról szóló 2009. évi L. törvény (a továbbiakban: Fmhtv.) 36. § (1) bekezdésének és a régi Ptk. 327. § (1) bekezdésének megsértésére hivatkozott. A Kúria Pfv.22.146/2017/8. számú, Gfv.30.309/2020/11. számú és a BH2015. 230. szám alatt megjelentetett (Gfv.30.185/2014/9. számú) eseti döntéseire hivatkozással állította, hogy perindítás esetén az elévülés megszakadása nem korlátozódik arra az összegre, amelynek megfizetése iránt a keresetet (fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmet) előterjesztették. Ebből következő álláspontja szerint a jogerős fizetési meghagyással az elévülés megszakadt a perben nem érvényesített követelésrészre vonatkozóan is, így annak az elévülése nem következett be. Jogi érvelése szerint az alperesekkel szemben kibocsátott, ellentmondás hiányában jogerőre emelkedett fizetési meghagyás anyagi jogereje kizárja, hogy az alperesek ebben a perben a követelés jogalapját vitássá tegyék, és a bíróságok ennek további következményeként vizsgálják az érvénytelenségi kifogásukat.

[7] A Kúria a felülvizsgálati eljárásban meghozott ítéletével (a továbbiakban: támadott határozat) a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Tekintve, hogy az első- és a másodfokú bíróság egyező – a peres felek által sem vitatott – jogi álláspontja szerint elévülésre és érvénytelenségre is történő hivatkozás esetén a bíróságnak először abban a kérdésben kell döntenie, hogy a perbeli követelés elévült-e, kizárólag a jogerős ítéletben másodikként vizsgált elévülés kérdésében foglalt állást.

[8] Indokolásában a Kúria kimondta, hogy a fellebbezés benyújtását követően, de a másodfokú ítélet meghozatalát megelőzően közzétett JEH-ben foglaltak szerint az anyagi jogerőhatás csak a bírói úton érvényesített (rész)követeléshez kapcsolódik, azaz az anyagi jogerőhatás csak erre az igényre korlátozódik. További érvelése szerint az alanyi jog érvényesített igény nélküli része a későbbiekben önállóan érvényesíthető, így abban a kérdésben is önállóan szükséges megítélni a fennmaradó (rész)követelést, hogy ahhoz társul-e a közvetlen bírói (állami) jogvédelem lehetősége. Hangsúlyozta, hogy a JEH által elfogadott értelmezés szerint az érvényesített jogot és a jogerő tárgyi terjedelmét a fél kérelmére megítélt szolgáltatás határozza meg. Álláspontja szerint ebből egyrészt az a további következtetés adódik, hogy ha a fél az eredetileg benyújtott keresetében (fizetési meghagyás iránti kérelem) saját döntése szerint az anyagi jogból eredő követelésének nem az egészét érvényesítette, úgy a korábban folyt eljárásban hozott ítélet (fizetési meghagyás) jogereje nem zárja ki az alperessel szemben az új eljárás megindítását a még el nem bírált követelésre. Másrészt viszont az előzőekből azt a következtetést is levonta, hogy részkövetelés érvényesítése esetén a perindítással az elévülés megszakadása nem következik be a perben nem érvényesített követelésrész tekintetében. Álláspontja szerint a kereset (fizetési meghagyás iránti kérelem) előterjesztése a nem érvényesített követelésrész tekintetében az elévülést megszakító joghatás kiváltására nem alkalmas.

[9] A fentiekre tekintettel a Kúria a jogegységi panasszal támadott határozatában a JEH [53] bekezdésére utalással kimondta, hogy a továbbiakban nem hivatkozhatók kötelező erejüként a JEH meghozatala előtti bírói gyakorlatot tükröző, a Kúria által a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (a továbbiakban: BHGY) közzétett – Pfv.22.146/2017/8. számú (a jogerős ítéletben is értékelt) és Pfv.21.510/2021/8. számú – eseti döntések.

A jogegységi panasz és az ellenérdekű fél nyilatkozata

[10] A felperes (a továbbiakban: panaszos) a Kúria támadott határozata ellen a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/B. § (1) és (2) bekezdésére hivatkozással terjesztett elő jogegységi panaszt, amelyben azt állította, hogy a támadott határozat jogkérdésben eltért a Pfv.22.146/2017/8., Pfv.21.510/2021/8. és Gfv.30.309/2020/11. számú közzétett és ezáltal precedensképes határozatától úgy, hogy az eltérés nem volt indokolt, illetve ha indokolt lett volna, úgy ezt a Kúria csak jogegységi eljárás lefolytatása után tehetné volna meg. Mindezt a támadott határozat hatályon kívül helyezését és a Kúria új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte.

[11] Álláspontja szerint a Kúria ítélezési gyakorlata egyértelmű volt annak a jogkérdésnek a megítélésében, hogy a korábbi bírósági igényérvényesítés elévülést

megszakító hatása kiterjed az olyan követelésrészre, amelynek érvényesítésére csak később, az elévülési idő leteltét követően, egy újabb eljárás keretében kerül sor.

[12] Az előzőekben megjelölt eseti döntésekre, továbbá a BH2015. 230. szám alatt megjelentetett Gfv.30.185/2014/9. számú hatályon kívül helyező végzésben foglaltakra hivatkozással állította, hogy a Kúria korábbi gyakorlata egyértelmű a fenti jogkérdésben: elévülést megszakító joghatást tulajdonított a korábbi igényérvényesítésnek.

[13] A fentiekén túlmenően tévesnek tartotta a panasszal támadott határozatot abban a vonatkozásban is, hogy a Kúria az álláspontját azzal indokolta: „[a]z ettől eltérő jogi álláspont ugyanis ellentétes lenne a JEH-ben kimondott azon elvi megállapítással, amely szerint az anyagi jogerő terjedelme minden esetben a követelésösszege elbírálásához igazodik.” Ezzel összefüggésben arra hivatkozott, hogy a JEH-ben vizsgált jogkérdés az anyagi jogerő és annak pergátló akadályt jelentő eljárásjogi vetülete, azaz az ítélt dolog megítélése volt, a Pp. 360. § (1) bekezdésével, az Fmhtv. 36. § (1) bekezdésével és a Pp. 176. § (1) bekezdés d) pontjával összefüggésben. Álláspontja szerint a JEH nem érintette az elévülés kérdését, annak vizsgálata egyáltalán nem volt az eljárás tárgya. Ezért nem tartotta lehetségesnek egy attól teljesen eltérő jogkérdés megítélésére alkalmazni, még abban az esetben sem, ha az ügyek tényállásai hasonlóságot mutatnak annyiban, hogy a felperes a követelését több részletben érvényesítette.

[14] Hangsúlyozta, hogy az általa hivatkozott precedensképes eseti döntésekben sem a korábbi igényérvényesítés során hozott jogerős határozat volt az elévülést megszakító tényező, hanem az a tény, hogy a jogosult a kötelezettet hosszú időn keresztül (5 év) hagyta-e abban a hiszemben, hogy a követelést nem kívánja érvényesíteni, vagy a kötelezettel szemben az igénye (akár részbeni) érvényesítésére irányuló eljárást indított.

[15] A panaszos a fentiekén túlmenően a jogegységi panaszában azt is kifejtette, hogy a fizetési meghagyás fizetési felszólításként is alkalmas volt az elévülés megszakítására, mivel egyértelműen kifejezte a jogosultnak azt a szándékát, hogy a fennmaradó követeléséről nem kíván lemondani. Itt hivatkozott arra, hogy a fizetési meghagyás azt is tartalmazta: a „nem érvényesített igénye tekintetében jogfenntartással élünk”. Ebben a körben a BH2014. 106. szám alatti (Pfv.20.039/2012/3. számú) eseti döntésre hivatkozott.

[16] Az ellenérdeklő felek nem nyilatkoztak a jogegységi panaszra.

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának döntése és annak jogi indokai

[17] A jogegységi panasz részben, a jogkérdésben való eltérés tekintetében alapos, egyebekben alaptalan.

[18] A panaszos a Bszi. 41/B. § (1) és (2) bekezdését egyaránt megjelölve nyújtotta be a jogegységi panaszt. Tekintettel azonban arra, hogy az alapjául szolgáló eljárásban a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, és a Kúria a felülvizsgálati eljárásban hozott ítéletével a másodfokú ítéletet hatályában fenntartotta, tartalmát tekintve a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa azt mint a Bszi. 41/B. § (1) bekezdése alapján

előterjesztettet bírálta el. Ebből adódóan vizsgálta, hogy a felperes a felülvizsgálati kérelmében hivatkozott-e már azokra a Kúria 2012. január 1. után hozott és a BHGY-ben közzétett határozataira, amelyekről a panaszában azt állította, hogy a Kúria azoktól a támadott határozatában eltért, és a Kúria az eltéréssel jogsértést okozott.

[19] A Kúria előjáróban utal arra, hogy a jogegység követelményét Magyarország Alaptörvénye 25. cikk (3) bekezdése rögzíti, kimondva, hogy „[a] Kúria biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét.” A Kúria e feladatát az ítélezése során akkor teljesíti, ha a közzétett kúriai döntéseiben elfogadott jogértelmezés elvi tartalmát (ún. *ratio decidendi*) az azonos ügyekben követi.

[20] A jogegységi panasz eljárás – amint azt a Jogegységi Panasz Tanács már a Jpe.I.60.005/2021/5. számú határozatával megállapította – rendkívüli, a jogerő utáni, a jogegységet célzó, a Bszi. külön szabályozásán alapuló *sui generis* eljárás, amely nem a per folytatása, hanem a jogrendszer belső koherenciájának a megteremtését szolgálja. A jogegységi panasz eljárásban ezért a Kúria nem bírálja felül a jogerős határozatot, hanem kizárólag azt vizsgálja, hogy a jogegységi panaszban kifejezetten megjelölt, közzétett kúriai határozatoktól való eltérés bekövetkezett-e, és ha igen, az eltérés indokolt volt-e vagy sem. A Kúria tehát a jogegységi panasz eljárás során a fél által megjelölt keretben, az általa hivatkozott eltérések tekintetében vizsgálja a panasz megalapozottságát (Jpe.II.60.040/2022/7., Jpe.I.60.041/2022/12., Jpe.II.60.054/2022/14.).

[21] A jogegységi panasz eljárás előzőekben említett kereteit kijelölik egyfelől azok a közzétett kúriai határozatok, amelyekről való eltérésre a panasz előterjesztője a felülvizsgálati kérelmében és a jogegységi panaszában egyaránt hivatkozott, másrésről az a jogkérdés, amelyben a panaszos eltérést állít.

[22] A Jogegységi Panasz Tanács már számos határozatában (Jpe.I.60.011/2021/3., Jpe.I.60.001/2022/3., Jpe.II.60.002/2022/3., Jpe.I.60.013/2023/3.) nyilvánvalóvá tette, hogy ebben a körben nem elégséges csupán megjelölni az összevetni kért határozatokat, miképpen az eltérésre való pusztán hivatkozás sem nyitja meg az utat a panasz érdemi elbírálására. A jogegységi panasz előterjesztőjének ki kell munkálnia: a támadott határozat konkrétan melyik jogszabályi rendelkezésre vonatkozó, mely jogértelmezést, jogi érvelése mely pontjában nem tartotta be. Ebből következően fel kell tárni az ügyek összehasonlítható tényállását, a felmerült jogkérdést, az alkalmazandó jogot; egy konkrét jogszabály, konkrét határozatban való értelmezését kell összevetni egy hasonló helyzetben történt másik értelmezéssel, amint azt a Jogegységi Panasz Tanács a többi között a Jpe.II.60.002/2022/3. számú határozatában kifejtette.

[23] Mindezekhez képest az adott ügyben a jogegységi panaszban megjelölt eseti döntések közül a jogkérdésben való eltérés a Pfv.21.510/2021/8. számú határozatot illetően külön nem volt vizsgálható, mivel a panaszos arra a felülvizsgálati kérelmében nem hivatkozott.

[24] Mellőzte a Jogegységi Panasz Tanács a támadott határozatnak a Gfv.30.309/2020/11. számú közzétett kúriai határozattal való összevetését is. Ennek – az előbbtől eltérően – az volt az oka, hogy a panaszos erre a határozatra kizárólag olyan összefüggésben hivatkozott, hogy az elévülés körében nem lehet különbséget tenni keresetlevél és fizetési meghagyás

között, mivel az Fmhtv. 22. §-a egyértelműen azonos rangon, azonos joghatásokkal és azonos fogalomként kezeli a két iratot. A támadott határozatban viszont ez a jogkérdés fel sem merült; a Kúria az elévülést megszakító okok értelmezése során az igényérvényesítés e két módja között nem tett különbséget, amint az a döntés elvi tartalmából {Indokolás: [28]-[29]} félreérthetetlenül megállapítható.

[25] A BH2015. 230. szám alatt megjelent és panaszos által ekként hivatkozott Gfv.30.185/2014/9. számú, az adott felülvizsgálattal támadott határozatot hatályon kívül helyező és új eljárás elrendeléséről szóló végzés tartalmával való összevetést pedig az zárta ki, hogy azt a Bszi. 163. § (1) és (1a) bekezdése alapján a meghozatalakor nem kellett közzétenni, annak a BHGY-ban történő közzététele ténylegesen nem is történt meg, így az nem minősül precedens erejű közzétett kúriai határozatnak.

[26] Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése szerint a jogegységi határozat, így a jogegységi panaszban hivatkozott JEH minden bíróságra kötelező, és a Bszi. 2021. január 1-től hatályos rendelkezései értelmében a Kúria közzétett határozatainak sorába tartozik. A panaszos azonban a felülvizsgálati kérelmében ettől való eltérésre nem hivatkozott, mivel állítása szerint a másodfokú bíróság azt az elévülés kérdéskörében nem tette a kereset elutasítását helybenhagyó ítélete részévé. Mindazonáltal a panaszos a jogegységi panaszában a JEH rendelkezésétől való eltérésre azzal a sajátos érveléssel hivatkozott, hogy az azért nem alkalmas a támadott határozat indokolásával való párhuzamba állításra, mert az nem terjed ki az elévülés kérdésére.

[27] A panaszos ez utóbbi hivatkozására tekintettel a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a panasz befogadása során úgy ítélte meg, hogy megkerülhetetlenül állást kell foglalni abban a kérdésben: a JEH ad-e iránymutatást az elévülés megszakadásának jogkérdésére, és ha igen, annak tartalmával ellentétes-e a Kúria korábbi precedensképes határozatán alapuló gyakorlata. Ezen túlmenően eldöntendővé vált az is, hogy a JEH tartalmából okszerűen adódik-e a panasszal támadott határozatban megfogalmazott következtetés, miszerint a panaszos által már a felülvizsgálati kérelemben is megjelölt Pfv.22.146/2017/8. számú, valamint a Kúria ítélkező tanácsa által ezzel azonos tartalmúnak tartott Pfv.21.510/2021/8. számú közzétett kúriai határozatok a továbbiakban nem hivatkozhatók kötelező erejüként. Ha pedig erre a kérdésre nemleges választ kell adni, állást kell foglalni abban, hogy a JEH-ben a panaszos által sem vitatottan eldöntött eljárásjogi kérdésre adott válaszból milyen következtetések adódnak az elévülésre vonatkozó anyagi jogi szabály értelmezésére. Közelebbről: eldöntendő, hogy a régi Ptk. 327. § (1) bekezdésével összefüggésben a JEH tartalmának ismeretében is fenntartható-e a Kúria Pfv.22.146/2017/8. számú határozatának elvi tartalma, feltéve, hogy e határozat és a felülvizsgálattal támadott határozat közötti ügyszabotosság a fentiek szerint igazolható.

[28] A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa abból indult ki, hogy a JEH alapjául szolgáló előzetes döntéshozatali indítvány annak a kérdésnek a megválaszolására irányult: ha a fél az anyagi jog szerint őt megillető követelésének csak egy részét érvényesíti, az ítélet jogereje kiterjed-e a többletre, azaz a korábban nem érvényesített követelésrészeire. A Jogegységi Panasz Tanács e kérdés adta keretek között a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 229. §-át, a Pp. 360. § (1) bekezdését, és ide tartozóan a Pp. 209. § (2) bekezdés c) pontját értelmezve határozta meg a Pp. 176. § (1) bekezdés d) pontja (ítélt dolog) szerinti perakadály értelmezési tartományát. Habár a JEH 2. pontja

kimondja, hogy „[a] még nem érvényesített követelésrészre újonnan megindított perben vizsgálhatók a keresettel érvényesített jog érdemben el nem bírált anyagi jogi feltételei”, ez a rendelkezés a követelés egy részéhez kapcsolódó korábbi bírósági igényérvényesítésnek az elévülési időt érintő hatására nem terjed ki. A legfőbb ügyész nyilatkozatának arra az elemére, hogy „[a]z anyagi jog szerint a félnek járó többletigény új perben való előterjesztése addig lehetséges, amíg az anyagi jogi követelés elévülése nem következik be”, a Jogegységi Panasz Tanács az új keresettel érvényesített követelés érdemben el nem bíralt anyagi jogi feltételei körében az elévülésre mint anyagi jogi kifogásra nem tért ki.

[29] Ilyen körülmények között a Jogegységi Panasz Tanács szükségesnek tartotta, hogy a JEH-ben minden bíróságra kötelező módon eldöntött eljárásjogi kérdések anyagi jogi vetületeként a panaszos által vitássá tett jogkérdésre vonatkozóan ebben a jogegységi panasz eljárásban önállóan összevesse a támadott határozatot a Kúria Pfv.22.146/2017/8. számú ítéletével (a továbbiakban: referenciahatározat). A Jogegységi Panasz Tanács ezzel összefüggésben hangsúlyozza, hogy nem határozatokat vet össze határozatokkal, hanem jogértelmezést jogértelmezéssel (Jpe.I.60.009/2023/22.). Mindazonáltal a korábbi határozataiban (pl. Jpe.II.60.030/2023/11., Jpe.I.60.002/2021/7.) az ügyazonosság (összevethetőség) megítéléséhez felállított szempontrendszer alapján vizsgálta a támadott határozat alapjául szolgáló jogkérdést.

[30] Tény, a referenciahatározat és a támadott határozat különbözik egymástól, amennyiben a Kúria az előbbiben az eredeti keresetet a keresetváltoztatás szerinti további igényérvényesítéssel összevetve állapította meg, hogy „[a]z elévülés megszakadása nem korlátozódik arra az összegre, amelynek a megfizetése iránt a keresetet benyújtották” {Pfv.22.146/2017/8. Indokolás: [28]}. Az adott eljárásjogi helyzetben hozott döntés a régi Ptk. 327. § (1) bekezdésének értelmezése körében azonban arra az anyagi jogi megalapozottságú elvi jogkérdésre vezethető vissza, hogy a bírósági igényérvényesítés elévülést megszakító hatása kiterjed-e egy olyan követelésrészre, amelynek érvényesítésére csak később, az elévülési idő elteltét követően kerül sor. Ez az elvi jogkérdés mindkét ügyben felmerült, ezért a panaszos ebben a vonatkozásban – mindkét határozat azonosnak állított *ratio decidendi*-je okán – igazolta a két határozat ügyazonosságát. A határozatok összevetésével pedig megállapítható volt, hogy a támadott határozat ebben a jogkérdésben eltért a referenciahatározattól. Ennek az is mutatója, hogy bár a Kúria a referenciahatározatában egy adott eljárásjogi helyzetben döntött az elévülés megszakadásáról, a döntését az erre az eljárásjogi helyzetre tekintet nélkül megfogalmazott, általános tartalmú jogirodalmi magyarázattal (A Polgári Törvénykönyv Magyarázata, I. kötet, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó 1992. 801-802. oldal) indokolta. Ez a magyarázat kizárólag az elévülés jogintézményére vonatkozó anyagi jogi szabályok mellett szóló jogpolitikai indokokon alapszik.

[31] A fentiekre tekintettel a továbbiakban azt kellett vizsgálni, hogy az adott jogkérdést nézve indokolt volt-e a panaszos által megjelölt határozattól való eltérés. A Jogegységi Panasz Tanács annak előre bocsátásával, hogy a jogszabályokat az Alaptörvény biztosította kereteken belül a bíróságok értelmezik, kiemeli: a Kúria a bíróságok jogalkalmazása egységének biztosítása érdekében a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz [Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdés]. A jogegységi határozat a Bszi. 42. § (1) bekezdése alapján a Magyar Közlönyben történő közzététel időpontjától, vagyis az előzőben hivatkozott JEH 2023. február 15-től kötelező. Mindebből az adott ügyre vetítve az a további következtetés adódik, hogy a JEH-nek a részkövetelés érvényesítésére vonatkozó

rendelkezései és az indokolásában kifejtettek – a jogegységi határozat normatív tartalmára figyelemmel [70/2006. (XII. 13.) AB határozat, 42/2004. (XI. 9.) AB határozat] – kötelezőek a régi Ptk. 327. § értelmezésére is. Ezzel nem azonos a referenciahatározat szerinti döntést megalapozó érvelésként megjelölt, a jogforrási hierarchiába nem tartozó jogirodalmi hivatkozás súlya.

[32] A régi Ptk. 327. § (1) bekezdése szerint a követelés teljesítésére irányuló írásbeli felszólítás, a követelés bírósági úton való érvényesítése, továbbá megegyezéssel való módosítása – ideértve az egyezséget is –, végül a tartozásnak a kötelezett részéről való elismerése megszakítja az elévülést. A (2) bekezdés értelmében az elévülést megszakító eljárás jogerős befejezése után az elévülés újból megkezdődik.

[33] A követelés bírósági úton való érvényesítése mint az elévülést megszakító ok, az alanyi jogok egyik védelmi eszközének, a bírói jogvédelemnek az igénybevételére, és egyben az alanyi jognak arra a létszakaszára utal, amikor az mint igény jogi kényszer igénybevételével is érvényesíthető. A megsértett alanyi jogra – ebben az esetben a kötelezett nem teljesítésén alapuló szerződésszegésére – tekintettel a jogosultat mint az ügy urát megilleti az a hatalmasság, hogy szabadon döntsön az igénye érvényesítéséről. Ehhez képest rendelkezik úgy a JEH, hogy ha a fél az eredetileg előterjesztett keresetében – az előzők szerint a nem vitatottan azonos jogi megítélés alá eső fizetési meghagyás iránti kérelmében – az anyagi jogból eredő követelésének nem az egészét érvényesítette, úgy a korábban folyt eljárásban hozott ítélet jogereje nem zárja ki a kötelezettel szemben az új eljárás megindítását a még el nem bírált követelésrészre.

[34] A Kúriának a JEH-ben elfogadott értelmezése szerint az anyagi jogerő terjedelme nem önmagában az alanyi jog elbírálásához, hanem az indokolás [37] bekezdésében írtak szerint a bíróság jogvédelmi funkciója végső pontját jelentő ítélethez, vagyis a bíróságnak az ügy érdemében, a kereseti kérelemről hozott döntéséhez fűződik. Mindez a másik oldalról egyfelől azt jelenti, hogy ha a fél a korábban előterjesztett keresetében (fizetési meghagyás iránti kérelmében) saját akaratelhatározása folytán az anyagi jog szabályai szerint őt megillető követelésének csak egy részét érvényesítette, úgy a korábban meghozott ítélet (fizetési meghagyás) jogereje nem zárja ki a még el nem bírált követelésrészre az új eljárás megindítását. Másfelől ez azt is jelenti, hogy a bíróság az új eljárásban a követelés korábban érdemben el nem bírált anyagi jogi feltételeit is vizsgálja. Tekintettel azonban arra, hogy az anyagi jogerőhatás terjedelmét a kereseti kérelemhez kötöttség elvénél [Pp. 341. § (1) bekezdés, 342. § (1) bekezdés; régi Pp. 215. §] fogva eleve kijelöli a felperes által érvényesített követelés összecszerúsége, a JEH 1-2. pontjának egybevetett tartalmával ellentétes lenne az a jogértelmezés, hogy egy részkövetelés bírósági úton történő érvényesítése az abban a bírósági eljárásban nem érvényesített követelésrészre is megszakítja az elévülést. A felperes által a korábbi eljárásban nem érvényesített követelésrész tekintetében ugyanis az teszi lehetővé az újabb perben előterjesztett kereset érdemi elbírálását, hogy a felperes ezt a követelésrészt bírósági úton – keresettel vagy fizetési meghagyással – még nem érvényesítette, ezért annak tekintetében nem áll be az anyagi jogerőhatás [Pp. 360. § (1) bekezdés, régi Pp. 229. § (1) bekezdés].

[35] A régi Ptk. 327. §-a – a (2) bekezdésében írtak szerint – az elévülés megszakítására alapot adó eljárás jogerős befejezésének tényét csak abból a szempontból értékeli, hogy ahhoz köti az elévülés újbóli megkezdését. Ehhez képest a Jogegységi Panasz Tanács a jogosult

igény állapotába került követelése egy részének peres vagy nemperes eljárásban történő érvényesítése anyagi jogi következményét önállóan vizsgálva, de a JEH-nek az anyagi jogerőhatás terjedelmét meghatározó indokolását figyelembe véve jutott arra a következtetésre, hogy a referenciahatározatban elfogadott jogértelmezés a továbbiakban nem követhető, mivel az elévülés megszakadása kizárólag a bírósági úton érvényesített követelésre nézve következhet be az igényérvényesítés időpontjában. Azaz, a Kúria a panasszal támadott határozatában indokoltan tért el az abban foglaltaktól.

[36] Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a JEH meghozatalát megelőző bírói gyakorlat egyik iránya szerint a részkövetelés tárgyában hozott jogerős ítélet pergátló hatásaként eleve – elévülési időn belül is – kizárt volt a további követelésrészre a bírósági igényérvényesítés útja. A JEH ettől eltérő rendelkezéséből alappal nem vonható le viszont olyan további következtetés, hogy bár a követelés egy részének ítélettel vagy ítélet hatállyal történt jogerős elbírálásához nem fűződik anyagi jogerőhatás, az annak alapjául szolgáló igényérvényesítés a fennmaradó követelésrészre is megszakítja az elévülést, és ekként a régi Ptk. 327. § (2) bekezdése szerint az eljárás jogerős befejezésével az elévülési idő újból megkezdődik.

[37] Végezetül utal arra a Jogegységi Panasz Tanács, hogy az előzőek szerint összevetett két határozata által felvetett elvi jogkérdés egy követelésrész bírósági úton történő érvényesítése elévülést megszakító hatásának megítélését érintette. A követelés teljesítésére irányuló írásbeli felszólítás a régi Ptk. alkalmazásában ettől eltérő – a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényben (Ptk.) már fenn nem tartott – önállóan nevesített elévülést megszakító ok volt. Az ehhez kapcsolódó jogkérdéseket azonban a támadott határozat – erre irányuló felülvizsgálati hivatkozás hiányában – nem vizsgálta, ebből következően az a jogegységi panasz eljárásnak sem lehetett tárgya. A Jogegységi Panasz Tanács mindezt a panaszos e tárgyban kifejtett érvelését figyelmen kívül hagyta.

[38] A Jogegységi Panasz Tanács mindezekre figyelemmel megállapította, hogy a panaszosnak a támadott határozat hatályon kívül helyezésére irányuló kérelme nem vezethetett eredményre, a Kúria ítélező tanácsa ugyanis a jogegységi panasszal támadott Gfv.30.232/2023/3. számú ítéletében a jogegységi panaszban megjelölt és hivatkozható határozatok közül a Kúria Pfv.22.146/2017/8. számú közzétett ítéletétől jogkérdésben eltért ugyan, de az eltérés indokolt volt, ezért a támadott határozatot – a Bszi. 41/D. § (1) bekezdés a) pontja alapján – hatályában fenntartotta és döntött az abban felmerülő jogkérdés kötelező értelmezéséről.

[39] Mindez, noha a panaszos arra a felülvizsgálati kérelmében még nem hivatkozott, értelemszerűen vonatkozik a támadott határozatban megjelölt Pfv.21.510/2021/8. számú ítéletre is, minthogy az elvi tartalmát tekintve megismétli a Pfv.22.146/2017/8. számú ítéletben foglaltakat.

Záró rész

[40] A Bszi. 41/D. § (4) bekezdése alapján, ha a Jogegységi Panasz Tanács megállapítja a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérést, a jogegységi panasz eljárásban megfizetett illetéket az állam viseli. A jogegységi panaszt benyújtó felperes ezért az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 80. § (1) bekezdés i) pontjára figyelemmel az

illetékes adóhatóságtól az általa megfizetett 555.891 forint illeték visszatérítését kérheti. A panaszos más költségére nem volt adat, az ellenérdekű félnek a jogegységi panasz eljárással összefüggésben nem merült fel ismert költsége. Mindezért az illetéken felül felmerült költségekről nem kellett dönten.

[41] A határozat közzététele a Magyar Közlönyben a Bszi. 41/D. § (5) bekezdésén alapul.

[42] A Jogegységi Panasz Tanács a panaszt a Bszi. 41/C. § (8) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[43] A határozat ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2024. május 27.

Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke, Dr. Orosz Árpád s.k. előadó bíró, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. bíró, Dr. Farkas Katalin s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró, Dr. Gimesi Ágnes Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. bíró, Dr. Márton Gizella s.k. bíró, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke az aláírásban akadályozott Dr. Puskás Péter bíró helyett, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Suba Ildikó s.k. bíró, Dr. Szabó Klára s.k. bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró, Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke az aláírásban akadályozott Dr. Tóth Kincső bíró helyett, Dr. Vitál-Eigner Beáta s.k. bíró